

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 33 при роботах із застосуванням переносних драбин і стрем'янок

1. Загальні положення

1.1. Дія інструкції поширюється на всіх працівників Університету, які виконують роботи на висоті із застосуванням переносних драбин і стрем'янок*.

1.2. Інструкція розроблена відповідно до Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 № 9; Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15; Правил охорони праці під час виконання робіт на висоті, затверджених наказом Держгірпромнагляду від 27.03.2007 № 62; Правил охорони праці під час роботи з інструментом та пристроями, затверджених наказом Міненерговугілля від 19.12.2013 № 966, та ДСТУ Б В.2.8-44:2011 «Майданчики та драбини для будівельно-монтажних робіт. Загальні технічні умови».

1.3. До самостійної роботи допускають осіб, не молодших 18-ти років, які пройшли професійний добір відповідно до Переліку робіт, де є потреба у професійному доборі, затвердженому наказом МОЗ та Держнаглядохоронпраці від 23.09.1994 № 263/121, медичний огляд, спеціальне навчання з питань охорони праці для виконання робіт на висоті та навчання і перевірку знань із протипожежної безпеки.

За відсутності відповідних посвідчень про навчання працювати на висоті 1,3 м та вище заборонено.

1.4. Перед допуском до самостійної роботи, після вступного та первинного інструктажу, перевірки знань з охорони праці, вмінь та навичок безпечного виконання робіт, працівник має пройти стажування безпосередньо на робочому місці. Працівника допускають до самостійної роботи при позитивних результатах стажування, перевірки вміння та навичок безпечного виконання робіт.

Протягом трудової діяльності працівник періодично проходить медичні огляди — раз на два роки. При постійній роботі з переносними драбинами та стрем'янками повторний плановий інструктаж із охорони праці на робочому місці проводять раз на три місяці. Повторну перевірку знань із питань охорони праці проводять щорічно.

1.5. Працівник зобов'язаний:

- виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку;
- виконувати лише ту роботу, яка входить до його обов'язків;
- виконувати вимоги цієї інструкції, виробничих інструкцій, інструкцій із безпеки за видами робіт, необхідними для виконання професійних обов'язків;
- не виконувати вказівок, які суперечать правилам охорони праці та пожежної безпеки;
- знати, де зберігають медичну аптечку, та вміти надавати потерпілому домедичну допомогу при нещасному випадку;
- знати розташування первинних засобів пожегосагіння та вміти ними користуватися;

* Наведено примірну інструкцію. За потреби адапгуйте її до умов вашого університету.

- користуватися за призначенням спецодягом та іншими засобами індивідуального захисту (ЗІЗ);
- знати номери телефонів для виклику пожежної частини (101), поліції (102) та швидкої допомоги (103).

1.6. Основні небезпечні та шкідливі виробничі фактори, які можуть діяти на працівника:

- падіння працівника або предметів;
- пожежна небезпека, дія електричного струму;
- підвищений рівень запиленості, загазованості повітря та шуму;
- несприятливі кліматичні умови;
- недостатня освітленість робочої зони, її захаращеність;
- підвищене фізичне навантаження тощо.

1.7. За порушення цієї інструкції працівник несе відповідальність згідно з чинним законодавством.

2. Вимоги до переносних драбин і стрем'янок

2.1. Кожна драбина повинна бути міцною, надійно закріпленою і мати достатню довжину, щоб забезпечувати надійну опору для рук та ніг працівників у будь-якому робочому положенні.

2.2. Загальна довжина приставної драбини має забезпечувати працівнику можливість працювати, стоячи на сходинці, яка розміщена на відстані не менше ніж 1 м від верхнього кінця драбини. Довжина дерев'яних драбин не має перевищувати 5 м.

2.3. Приставні драбини та стрем'янки необхідно обладнати пристроєм, що запобігає персвертанням та зсуванню їх під час робіт.

2.4. Нижні кінці приставних драбин повинні мати упори — гострі сталеві наконечники, якщо їх установлюють на ґрунті, або башмаки з гуми чи іншого нековзкого матеріалу, якщо їх установлюють на підлозі приміщення, асфальті тощо. Якщо сталеві наконечники або гумові башмаки стерлися, наконечники потрібно загострити, а башмаки замінити.

2.5. Відстань між щаблями драбин має бути від 0,30 до 0,34 м, а від першої сходинки до рівня установлення (підлоги, перекриття тощо) — не більше ніж 0,40 м. Виняток — розсувні триколісні драбини, в яких така відстань має бути 350 мм. Відстань між тягивами драбин має бути від 0,45 до 0,80 м.

2.6. Металеві деталі драбин необхідно очищати від іржі, знежирювати і всі, крім деталей кріплення, фарбувати. Шайби, головки стяжок та шурупи потрібно покривати безколірним лаком.

2.7. Щаблі дерев'яних драбин мають бути виготовлені з деревини твердих порід — бука, дуба, ясеня — або хвойних порід — сосни, модрина — вологістю не більше ніж 15%. Нахил волокон (косонар) у щаблях та деталях тягив не має перевищувати 7%.

2.8. Щаблі дерев'яних драбин мають врізуватися в тятиви і через кожні 2 м скріплюватися стяжними болтами діаметром не менше ніж 8 мм.

Не дозволяється застосовувати драбини, що збиті цвяхами, без скріплювання тягив болтами та врізування щаблів у тятиви.

2.9. Тятиви дерев'яних драбин потрібно виготовляти із сосни абсолютною вологістю не більше ніж 15%. Допускається виготовляти тятиви зі склеєних окремих планок по довжині. У цьому разі склеєні тятиви не мають за міцністю поступатися цілим. Стилки склейок мають розміщуватися на відстані не менше ніж 125 мм від гнізд щаблів.

Тятиви та щаблі дерев'яних драбин потрібно складати на вологостійкому клею.

Не допускається розклинювати шпичи щаблів. Шпичи щаблів мають щільно входити в гнізда тягив.

2.10. Приставні дерев'яні драбини та стрем'янки завдовжки понад 3 м мають містити два або більше металевих стяжних болтів, установлених під нижнім і верхнім щаблями.

2.11. Усі деталі дерев'яних драбин повинні мати гладку, обстругану поверхню після чистої машиної або ручної обробки. Дерев'яні деталі та оковки драбин мають щільно прилягати одна до одної. Не допускається зарівнювати просвіти між деталями. Не допускається зарівнювати сучки, тріщини й інші дефекти деревини.

2.12. Дерев'яні деталі драбин мають підлягати гарячому просочуванню натуральною оліфою, після чого їх покривають безколірним лаком. Заборонено фарбувати дерев'яні драбини непрозорими фарбами.

2.13. Закріплювати металеві деталі до дерев'яних потрібно заклепками або болтовими з'єднаннями. Шурупи застосовують, щоб закріпити оковки.

2.14. Місця сполучення дерев'яних деталей з металевими необхідно покривати шаром натуральної оліфи або лаком.

2.15. Тятиви приставних драбин та стрем'янок мають розходитися донизу. Ширина приставної драбини та стрем'янки за осями тятив має бути не менше ніж 300 мм вгорі і 400 мм знизу.

2.16. Допускається зрощувати не більше двох дерев'яних приставних драбин шляхом міцного з'єднання їх металевими хомутами, накладками з болтами тощо. При цьому обов'язково випробовують зрощені драбини.

2.17. Верхні кінці драбин, якщо їх приставляють до труб або проводів, необхідно обладнати спеціальними гаками-захватами, що забезпечують їх міцне закріплення.

2.18. Розсувні приставні драбини мають містити коліна, які можна плавно висовувати і засовувати, надійно стопорити на будь-якій висоті. Коліна драбин не мають самочинно складатися. Зусилля, необхідне для висування колін драбин, не має перевищувати 500 Н (50 кгс).

Упори, якими закінчується тятива, повинні щільно закріплюватися і не мати люфту.

2.19. Усі пристрої для виконання робіт на висоті повинні бути інвентарними, виготовленими за типовими проєктами та мати паспорти заводу-виробника. Неінвентарні пристрої допускається застосовувати у виняткових випадках.

2.20. На кожній драбині, що перебуває в експлуатації, необхідно вказати:

- інвентарний номер;
- дату наступного випробування;
- належність цеху (дільниці тощо).

На дерев'яних та металевих драбинах написи потрібно робити на тятивах, а на мотузкових — на закріплених на них бирках.

2.21. Усі переносні драбини і стрем'янки після виготовлення, ремонту, а також періодично під час експлуатації необхідно оглядати та випробовувати статичним навантаженням у такі строки:

- раз на 12 місяців — металеві драбини та стрем'янки;
- раз на 6 місяців — дерев'яні драбини та стрем'янки.

Результати оглядів та випробувань необхідно заносити до спеціального журналу.

3. Вимоги безпеки перед початком роботи

3.1. Отримати завдання від керівника робіт.

3.2. Надягти робочий одяг, застібнути манжети та забрати кінці одягу, які звисають.

3.3. Оглянути робоче місце, прибрати речі, які заважають працювати, та вивільнити проходи.

3.4. Упевнитися у тому, що драбина не має ушкоджень.

Під час огляду металевих драбин необхідно переконатися у відсутності деформації вузлів драбин, тріщин у металі, задирок, гострих країв, порушення кріплення щаблів до тятив тощо.

Тріщини в щаблях та тятиві дерев'яних драбин допускаються завдовжки не більше ніж 100 мм і завглибшки не більше ніж 5 мм. Тріщини не мають послаблювати тятиву та щаблі драбини.

На драбині необхідно перевірити наявність фіксаторів і кріплень, що забезпечують стійкість, та вузли кріплення окремих елементів.

Ніжки драбини потрібно облаштувати пасадками проти ковзання. На драбині необхідно нанести відмітки про проходження щорічної перевірки.

Стрем'янка повинна мати справний пристрій, щоб запобігти розкриттю під час роботи на ній.

3.5. Упевнитися у тому, що місце установлення драбини має рівну підлогу, не розташоване у місці проходження людей та проїзду будь-якої техніки. У протилежному випадку необхідно працювати удвох. Один працівник має стояти внизу, щоб запобігти зісковзуванню драбини.

Перед початком робіт із застосуванням приставної драбини необхідно забезпечити її стійкість, верхній кінець закріпити за стійкі конструкції, щоб унеможливити зміщення драбини.

3.6. Необхідні для роботи засоби та пристрої класти у спеціальні скрині або сумки.

3.7. Прибрати непотрібні матеріали, вивільнити проходи та підходи до драбин.

3.8. Забезпечити захист від механічних ушкоджень, а також від впливу відкритого вогню, хімічно активних речовин та інших небезпечних виробничих чинників.

3.9. Перевірити освітленість робочого місця.

3.10. Якщо роботу виконують декілька осіб, потрібно призначити старшого працівника, який має забезпечити узгодженість дій працівників та дотримання правил безпеки.

4. Вимоги безпеки під час роботи

4.1. Під час робіт із застосуванням драбин слід дотримуватися таких вимог безпеки:

- драбину, якою підіймаються на робоче місце, встановлюють так, щоб її верхня частина виступала над поверхнею робочого місця на достатню відстань, якщо немає інших пристроїв, аби надійно закріпити драбину;
- перш ніж розпочати працювати на драбині, слід забезпечити її стійкість, а потім під час огляду переконатися, що вона не може бути випадково зрушена;
- унеможливити зісковзування драбин;
- під час робіт у місцях із похваленим рухом транспортних засобів або людей, робочі місця необхідно відгороджувати або охороняти;
- приставну драбину встановлюють під кутом нахилу до горизонтальної площини не менше ніж 45° і не більше ніж 60° . У такому разі додатково закріплювати її верхню частину не потрібно;
- якщо неможливо міцно закріпити верх драбини, а також під час роботи на драбинах і стрем'янках у місцях із похваленим рухом працівників, незалежно від наявності на кінцях драбини металевих накопечників чи гумових бапмаків, і під час установлення її на гладкій плитковій підлозі, біля основи драбини має стояти працівник у касці. Він паглядає за місцем робіт, рухом людей та має утримувати драбину в стійкому положенні. В інших випадках підтримувати драбину внизу руками заборонено;
- вантажі, не передбачені технологічною картою, невідомої маси, пакети з випадними елементами, балони зі стиснутими газами, матеріали в обмеженій тарі, що допускає розшліскування, піднімати на драбині не дозволяється;
- якщо необхідно встановити драбину проти входних дверей, біля неї має перебувати працівник, який захищав би її від поштовхів;
- роботи з електроінструментом, пневматичним інструментом, паяльною лампою і газовим пальником, монтажним піротехнічним пістолетом дозволяються тільки із драбин і стрем'янок, які мають огорожені поручнями верхні майданчики;
- до роботи з електрифікованими інструментами допускають працівників, які мають групу з електробезпеки II та вище;

• під час роботи на висоті понад 1,3 м передавати працівнику інструменти, пристосування, змінні блоки тощо, а також отримувати їх від працівника дозволяється лише за допомогою нескінченної мотузки.

4.2. У разі робіт із підвісних, приставних та з розсувних драбин на висоті понад 1,3 м працівники мають застосовувати ЗІЗ відповідно до характеру й умов праці. На запобіжних поясах, які видають працівникам, мають бути бирки з інвентарним номером та датою наступного випробування. Заборонено використовувати запобіжні пояси у разі відсутності відмітки про випробування, простроченого строку випробування, а також пояси, в яких під час огляду виявили дефекти.

4.3. Заборонено:

- застосовувати драбини зі строком чергового огляду, що пройшов;
- працювати з несправними драбинами;
- стояти чи проходити під драбиною, на якій перебуває працівник;
- перебувати на драбині на відстані менше ніж 1 м від її верхнього кінця;
- за недостатньої довжини драбини користуватися різними підставками та влаштувати опорні споруди з ящиків, пакетів, меблів, а також установлювати переносні драбини під кутом понад 75° без додаткового кріплення верхньої частини драбини;
- працювати з двох верхніх сходинок драбин і стрем'янок, які не мають поручнів або упорів;
- установлювати драбину на східці маршів сходової клітки. За потреби на сходових клітках необхідно споруджувати поміст;
- притуляти приставну драбину до скла та віконної рами;
- підтримувати на висоті важкі коробки, пакети;
- застосовувати металеві переносні драбини та стрем'янки під час обслуговування та ремонту електроустановок;
- застосовувати драбини і стрем'янки зі сходинками, які прибиті цвяхами без врізання сходинок у тягиви;
- стрибати з драбини та заскакувати на неї;
- працювати біля обертових механізмів, працюючих машин та над ними;
- перебувати на щаблях приставної драбини або стрем'янки більше ніж одному працівнику;
- піднімати або опускати вантаж по приставній драбині та залишати на ній інструмент;
- виконувати роботу із застосуванням електричного та пневматичного інструменту, будівельно-монтажних пістолетів;
- виконувати газо- та електрозварювальні роботи;
- виконувати роботи з натягування проводів та кабелів, підтримувати на висоті важкі деталі. Щоб виконати такі роботи, необхідно застосовувати помости і риптування, які мають огороження (поручні).

Драбини без робочих майданчиків можна використовувати лише для переходу між окремими ярусами будівлі і щоб виконати роботи, які не потребують від виконавця упору в конструкції будівлі.

Використовувати драбини як робочі місця можна лише за обставин, коли користуватися іншими безпечними засобами недоцільно через незначність ризику, короткочасність використання або особливості конструкцій, які неможливо змінити.

4.4. Не дозволяється виконувати роботи на висоті у відкритих місцях за швидкості вітру 10 м/с і більше, при ожеледиці, грозі або тумані, який затруднює видимість у межах фронту робіт, а також у нічний час за недостатньої освітленості та якщо температура повітря вище +35°C або нижче -20°C. Невідкладні роботи на висоті в більш складних погодних умовах виконують лише за рішенням роботодавця чи іншої відповідальної особи. При цьому слід передбачити додаткові заходи безпеки, що відповідають цим умовам.

5. Вимоги безпеки після закінчення роботи

- 5.1. Зняти зйомні драбини та пристрої.
- 5.2. Прибрати інструмент та матеріали у відведене для зберігання місце.
- 5.3. Очистити драбини від сміття, бруду та пилу.
- 5.4. Забираючи драбину, перевірити, щоб на ній не було зайвих предметів, які можуть впасти зверну на працівника.
- 5.5. Прибрати драбини у відведене для зберігання місце, де неможливі випадкові механічні пошкодження. Зберігати драбини необхідно в сухих приміщеннях.
- 5.6. Зняти й очистити спецодяг, спецвзуття та інші ЗІЗ від пилу та інших забруднень. Інструмент та ЗІЗ здати на зберігання.
- 5.7. Помити руки і обличчя з милом. По змозі прийняти душ.
- 5.8. Доповісти керівнику про закінчення робіт, поінформувати його про всі недоліки, які виявили під час роботи.

6. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

- 6.1. Кожен працівник, що першим виявив загрозу виникнення аварійної ситуації, повинен припинити роботу та подати команду «СТОП!».
- 6.2. Команду «СТОП!», яку подав будь-який працівник, повинні виконати усі працівники, які її почули.
- 6.3. Працівник має повідомити про те, що сталося, безпосередньому керівнику, огородити небезпечну зону та не допускати до неї сторонніх осіб. Якщо керівника немає на місці, повідомити працівнику, який його заміщує.
- 6.4. В усіх випадках заборонено стрибати з драбин.
- 6.5. У разі пожежі необхідно:
 - викликати пожежно-рятувальну службу за телефоном «101», вказати адресу Університету та своє прізвище;
 - вжити заходів для гасіння пожежі наявними протипожежними засобами; електропроводку й електроустаткування гасити лише вуглекислотними та порошковими вогнегасниками;
 - організувати зустріч пожежників та поінформувати їх про місце розташування гідрантів, колодязів та інших засобів пожежогасіння.
- 6.6. Якщо з працівником стався нещасний випадок, а також за раптового захворювання необхідно усунути дію на організм небезпечних чинників, які загрожують здоров'ю і життю потерпілого, — вивільнити від дії електричного струму, вивести із зараженої території, загасити одяг, що горить, тощо.
- 6.7. За потреби надати потерпілому домедичну допомогу згідно з інструкцією з надання домедичної допомоги, що діє в Університеті. За подальшого погіршення самопочуття потерпілого не припиняти надавати домедичну допомогу та викликати за телефоном «103» швидку медичну допомогу.
- 6.8. За загрози виникнення або при виникненні інших аварійних ситуацій діяти відповідно до вказівок керівника або особи, яка його заміщує.
- 6.9. Зберегти місце події таким, яким воно було на момент нещасного випадку, якщо це не загрожує життю і здоров'ю інших працівників та довкіллю.
- 6.10. У всіх випадках виконувати вказівки керівника робіт, щоб ліквідувати небезпеку.

Інженер з охорони праці

Зіновій ЛАВРЕНЮК